

Ευλογιά των πιθήκων (monkeypox) - τι γνωρίζουμε έως τώρα;

Πριν από δύο εβδομάδες μία επιδημική έξαρση κρουσμάτων ευλογιάς των πιθήκων ανιχνεύτηκε για πρώτη φορά στο Ηνωμένο Βασίλειο προκαλώντας ανησυχία στους ειδικούς δημόσιας υγείας.

Οι Ιατροί της Θεραπευτικής Κλινικής και της Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών **Γιάνα Ρέντζιου (Παθολόγος-Λοιμωξιολόγος), Θεοδώρα Ψαλτοπούλου (Καθηγήτρια), Μαρία Καντζανού (Αναπληρώτρια Καθηγήτρια), Γιάννης Ντάνας, Ροδάνθη Ελένη Συρίγου, Πάνος Μαλανδράκης, Δημήτρης Παρασκευής (Αναπληρωτής Καθηγητής και Αντιπρόεδρος του ΕΟΔΥ) και Θάνος Δημόπουλος (Πρύτανης ΕΚΠΑ)** συνοψίζουν τα νεότερα δεδομένα σχετικά με την ευλογιά των πιθήκων όπως δημοσιεύτηκαν πρόσφατα από τον Max Kozlov στην έγκριτη επιστημονική επιθεώρηση Nature (Kozlov M, Monkeypox goes global: why scientists are on alert, Nature 2022).

Επιδημιολογία-Παθογένεια-Κλινική Εικόνα-Διάγνωση-Θεραπεία

Ο ιός της ευλογιάς των πιθήκων ανήκει στο γένος *Orthoroxvirus* της οικογένειας *Poxviridae*, στο ίδιο γένος με τον ιό *variola*, ο οποίος προκαλεί την ευλογιά και έχει εκριζωθεί παγκοσμίως από το 1980. Ο ιός της ευλογιάς των πιθήκων ανακαλύφθηκε για πρώτη φορά το 1958 σε αποικίες πιθήκων, ενώ εντοπίστηκε για πρώτη φορά στον άνθρωπο το 1970 στο Κογκό. Έκτοτε, έχουν παρατηρηθεί τοπικές επιδημικές εξάρσεις σε χώρες της Δυτικής και Κεντρικής Αφρικής, με τελευταία και σημαντικότερη την επιδημική έξαρση στην Νιγηρία με >500 επιβεβαιωμένα και ύποπτα κρούσματα. Στην Ευρώπη και συγκεκριμένα στο Ηνωμένο Βασίλειο έχουν εντοπιστεί από το 2018 7 κρούσματα-σχετιζόμενα με ταξίδι σε ενδημικές χώρες.

Η περίοδος επώασης είναι συνήθως 5-21 ημέρες και ο ιός μεταδίδεται μεταξύ των ανθρώπων μέσω του αναπνευστικού συστήματος κατόπιν εισπνοής μεγάλου μεγέθους σταγονιδίων και μέσω επαφής με δερματικές βλάβες πάσχοντος ή μολυσμένα υλικά (π.χ. κλινοσκεπάσματα ή πετσέτες που έχει χρησιμοποιήσει ασθενής). Η νόσος εκδηλώνεται με πυρετό, κεφαλαλγία, μυαλγίες, λεμφαδενοπάθεια και εξάνθημα, το οποίο συνήθως ξεκινάει από την κεφαλή και επεκτείνεται στον κορμό, ενώ συμπεριλαμβάνει και παλάμες-πέλματα. Το εξάνθημα αρχικά εμφανίζεται με τη μορφή κηλίδων και βλατίδων, οι οποίες εξελίσσονται σε μικρές φυσαλίδες, φλύκταινες και έπειτα σε εφελκίδες που τελικά υποχωρούν. Το εξάνθημα αυτό μερικές φορές συγχέεται με το εξάνθημα της ανεμευλογιάς. Η νόσος διαρκεί συνήθως 2-4 εβδομάδες και στην πλειοψηφία των περιπτώσεων είναι αυτοπεριοριζόμενη. Η διάγνωση γίνεται με: απομόνωση του ιού σε καλλιέργεια, ανίχνευση του DNA του ιού με PCR σε κλινικό δείγμα ή ανίχνευση παρουσίας *orthorox*-ιού σε ιστούς με ανοσοϊστοχημικές μεθόδους.

Η θεραπεία εστιάζει κυρίως στην βελτίωση των συμπτωμάτων. Όσον αφορά στην αντιϊκή θεραπεία, δύο φάρμακα που έχουν εγκριθεί για την θεραπεία της ευλογιάς θεωρούνται αποτελεσματικά και έναντι της ευλογιάς των πιθήκων: το **tecovirimat**, θεραπεία εκλογής σε συνδυασμό με το **brincidofovir** σε ασθενείς με σοβαρή νόσο. Η θνητότητα στις χώρες της Αφρικής κυμαίνεται μεταξύ 1-10%

για τα στελέχη της Κεντρικής Αφρικής ενώ για τα στελέχη της Δυτικής Αφρικής που αποτελούν αυτά που έχουν ταυτοποιηθεί στην πρόσφατη έξαρση στην Ευρώπη, η

θνητότητα στην Αφρική είναι περίπου 3%. Στις επιδημικές εξάρσεις στο Δυτικό Ημισφαίριο δεν καταγράφηκε κανένας θάνατος.

Γιατί ο ιός της ευλογιάς των πιθήκων προκαλεί ανησυχία ως παθογόνο για την δημόσια υγεία?

Ένας από τους κυριότερους λόγους ανησυχίας είναι η απότομη άνοδος των κρουσμάτων, καθώς μέχρι το απόγευμα της 21^{ης} Μαΐου 145 περιστατικά (επιβεβαιωμένα και ύποπτα) έχουν καταγραφεί σε 9 ευρωπαϊκές χώρες καθώς και σε Ηνωμένες Πολιτείες, Καναδά, Αυστραλία και Ισραήλ, όπως επισημαίνει ο κ. Moritz Kraemer, PhD, Αναπληρωτής Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Επίσης, άλλος λόγος ανησυχίας είναι η δυνατότητα μετάδοσης από άνθρωπο σε άνθρωπο χωρίς ιστορικό ταξιδιού σε ενδημική περιοχή, το οποίο σημαίνει ότι υπάρχει οριζόντια μετάδοση στην κοινότητα. Το μεγαλύτερο ερώτημα είναι, όπως επισημαίνει και ο Andrea McCollum, επιδημιολόγος στο Τμήμα *Roxvirus* του CDC, πόσο εύκολα μεταδίδεται από άνθρωπο σε άνθρωπο. Για τον λόγο αυτό, ο κ. Osterholm, διευθυντής του Κέντρου Λοιμωδών Νοσημάτων του Πανεπιστημίου της Μινεσότας, προβλέπει την πιθανότητα δυναμικής μετάδοσης του ιού λόγω της αγνώστου μέχρι ώρα μεταδοτικότητας του. Η αναπληρώτρια διευθύντρια του κέντρου ελέγχου και πρόληψης των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής κ. Jennifer McQuinston δήλωσε ότι «Δεδομένου των επιβεβαιωμένων κρουσμάτων στην Πορτογαλία, και των ύποπτων περιστατικών στην Ισπανία, και δεδομένου της ανεύρεσης περιστατικών σε πολλές χώρες του κόσμου, είναι ακόμα άγνωστο πόσο μεγάλη θα είναι η διασπορά του ιού, και λόγω των συχνών μετακινήσεων μεταξύ των χωρών, θα δούμε περιστατικά σε όλο το κόσμο». Τέλος, η κ. Marion Koopmans, DVM, PhD, διευθύντρια τμήματος Erasmus που επικεντρώνεται στην έρευνα σχετικά με ιούς, επισημαίνει ότι το επιδημική έκρηξη αρχίζει να είναι ανησυχητική καθώς τα περιστατικά εντοπίζονται σε διαφορετικές χώρες, ασυνήθιστο για τον ιό της ευλογιάς των πιθήκων που δεν είναι τόσο μεταδοτικός.

Συμπερασματικά, η διασπορά των περιστατικών που νοσούν από την ευλογιά των πιθήκων αυξάνεται ανά τον κόσμο ενώ είναι άγνωστη ακόμα η μεταδοτικότητα του. Για τον λόγο αυτό είναι απαραίτητη η ενημέρωση των επαγγελματιών υγείας, για την λήψη των απαραίτητων μέτρων προφύλαξης, καθώς και του βαθμού μεταδοτικότητας του ιού.